

For renbeitedistrikt, hvortil der årlig kun meldes ganske få lapper (f. eks. fra to til fire), vil vedtekt formentlig være ufornöden. Derfor er fylkesmannen gitt adgang til i sådanne tilfeller å undlate å utferdige vedtekt.

Sees kan Utk. 1910 § 13 med motiver. Det anbefaler sig, at de forskjellige fylkesmenn konfererer med hverandre om vedtektenes innhold og form og søker å opnå størst mulig ensartethet mellom disse.

§ 18.

I § 49 II i Utk. 1904 var der også åpnet adgang til i vedtekt å beslutte »dannelse av fond til dekkelse av skadeserstatninger med omkostninger og utligning derav og midlernes forvaltning.«

I Forsl. 1919 § 13 er denne ramme for et fond utvidet, idet fondet etter denne bestemmelse skulde anvendes til »dekning av fellesutgifter«.

Skal vedtektsbestemmelser etter nærværende utkasts § 17 få praktisk betydning i det forutsatte omfang, må der tillike tilveiebringes for renbeitedistriktet felles midler, som kan anvendes i de i vedtekten omhandlede øiemed. Derved vil også interessen for gjennom vedtekten å søke å få velordnede forhold i rendriften økes.

For å danne et grunnlag for sådant fond har jeg funnet å burde la endel av de i utkastet omhandlede avgifter og godtgjørelser tilflyte fondet. Tanken er derhos, at lappene selv vil gjøre tilskudd til fondene for å bringe disse således op, at de kan yde nevneværdige bidrag til de i paragrafen nevnte formål. Imidlertid tør det vel håpes, at også staten vil finne anledning til nu og da å bevilge tilskudd til fondene. Særlig vil det være ønskelig, om så kunde skje i øiemed å sikre formennene og næstformennene, hvis samvittighetsfulle og omhyggelige varetagelse av deres plikter er av betydelig interesse for forholdet mellom rendriften og jordbruket, en passende godtgjørelse. Også for opførelsen av fornødne broer og gjerder vil statstilskudd være særdeles ønskelig.

Når der er gitt adgang til å benytte fondets midler til betaling av skyldig erstatning for skade voldt av ren, alene forsåvidt flyttlappene selv har ydet tilskudd til fondet i dette øiemed, så er det gjort for ikke å svekke lappenes interesse av en omhyggelig revoktning. Blev deres skadeserstatninger helt eller delvis dekket av midler, som ikke umiddelbart skrev sig fra dem selv, vilde visselig følgen bli, at voktningen vilde mere eller mindre forsømmes. Forutsetningen er derfor, at der til skadeserstatninger ikke betales av fondet mere, enn der i nevnte øiemed er innskudd av lappene.

Da de inntekter, som etter nærværende paragraf skal tilflyte fondene, ofte vil være meget forskjellige i de forskjellige renbeitedistrikter, således at nogen av disse vilde få store fond, andre derimot små, bør et fond gives videst mulig ramme og således omfatte flere distrikter, når derved nevnte misforhold kan utjevnes.

En sådan ordning vil også kunne være ønskelig av den grunn, at de samme lapper ofte, alt etter årstiden, tilhører flere distrikter.

Bestemmelsen om anvendelsen av midlene må tilkomme fylkesmannen. Alene derved vil man opnå garanti for, at anvendelsen skjer overensstemmende med loven og vedtekten. Dog er også her forutsetningen, at rendriftsstyrets eller lappenes forslag om anvendelsen ikke fravikes av fylkesmannen, uten hvor forslaget er i strid med lovens eller vedtektenes forutsetninger eller av annen grunn ikke egner sig til stadfestelse.

Forutsetningen har derhos været, at lappefogden for sin forvaltning av fondenes midler ikke skal tilkomme godtgjørelse, idet forvaltningen betraktes som en tjenesteplikt.

Lappefogdens forvaltning og regnskapsavleggelse skal undergives sådan kontroll og revisjon, som vedkommende regjeringsdepartement bestemmer. Reglene herom vil hensiktsmessigst kunne gives

felles for samtlige lappfogder eller forvaltere av fondene.

Hvor tvil opstår om, hvilken av to lappfogder skal være forvalter for et fellesfond, må avgjørelsen tilkomme departementet. Herom er det ansett uforholdent å gi bestemmelse i loven.

Kapitel II.

Materien om renmerkning frembyr betydelige vanskeligheter, samtidig som renmerkningens rasjonelle ordning er av stor betydning for rendriften.

Vanskelighetene er så å si av »faglig« art, og deres løsning krever derfor innsikt i rendriftens mange eiendommeligheter og kjennskap til flyttlappenes sedvaner og skikker.

Renmerkningens øiemed er først og fremst å skaffe bevis for eiendomsretten til renen. Men den er derhos et middel for det offentlige til å øve fornøden kontroll.

De for tiden gjeldende bestemmelser om renmerkning inneholdes i L. 1897 §§ 12—24 og i loven av 23. juni 1888 om forskjellige forhold vedkommende fjellfinnene i Finmarkens amt §§ 6—17.

§ 19.

Ovennevnte lov av 23. juni 1888 om forskjellige forhold vedkommende fjellfinnene i Finmarkens amt inneholder ikke nogen forskrift, hvorved reneiers adgang og plikt til å ha merke på sine ren begrenses i henseende til merkenes antall. Derimot bestemmer L. 1897 § 17 følgende: »Enhver reneier er berettiget til overensstemmende med § 14 å få innregistrert ett hovedmerke samt derhos inntil 5 bimerker. Ønsker nogen reneier innregistrert flere enn nevnte antall, må amtmannens samtykke hertil erhverves for hvert enkelt merke.« I motivene til denne bestemmelse anføres alene (Innb. 1892 s. 58): »De (d. v. s. de foreslåede bestemmelser om renmerkning) er i det vesentlige av samme innhold som tilsvaren-

de bestemmelser i loven av 23. juni 1888 om forskjellige forhold vedkommende fjellfinnene i Finmarkens amt. Ved siden av å henvise til denne lovs forarbeider, spesielt til den ved kongelig resolusjon av 2. mai 1875 nedsatte kommisjons innstilling av 30. december 1885 og 27. mars 1886, skal kun bemerkes: Sådanne begrensninger merkenes antall, som foreslått — —, er funnet ønskelig av de fleste av de lapper, hvormed kommisjonen derom har konferert, se også vedføyede erklæringer fra lappene Paul Johnsen, Morten Mortensen, Lars Mortensen og Lars Andersen Holm.

Utk. 1904 § 39 bestemmer bl. a.: »Enhver reneier skal ha og bruke et eneste merke, hvormed han skal øremerke sine ren.« Dog gir paragrafen derhos adgang til under visse omstendigheter å føie et godkjent bimerke til hovedmerket. I motivene til denne bestemmelse anføres (s. 254): »Fra lappene selv er — — fremholdt det ønskelige i, at loven såvidt mulig ikke tilsteder en reneier å benytte andre (d. v. s. flere) enn ett renmerke, da dette er tilstrekkelig for behovet, og da adgangen til flere sådanne i betenkelig grad letter ommerkning i lovstridig øiemed og gir anledning til tvistigheter endog innen en og samme familie. Der er således angivelig sett eksempler på, at reneiere, der har benyttet bimerker til sine barn, har oplevet å se sine ren skrumpe inn i antall i samme forhold som barnenes økedes, og etterhånden på denne måte blev prisgitt disses lite hensynsfulle behandling. — Adgangen til flere merker er i det hele tatt skikket til å forkludre eller tilhulle det sanne eiendomsforhold og derfor også til å misjonere, der vet, at disse betraktninger heller ikke kunnet innse, at der skulde være noget rettmessig behov for flere renmerker i annet tilfelle enn utkastet omhandler, farer, en sådan adgang åpent øie for de ikke den svenske renmerkelov tillater benyttet flere enn ett renmerke, bortsett fra ovennevnte bimerke.«